

Ομιλία Προέδρου Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) Δρ. Χρίστου Μηνά σε Δημοσιογραφική Διάσκεψη με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας κατά του Καπνίσματος, 25 Μαΐου στο Υπουργείο Υγείας

Έντιμε κύριε Υπουργέ, αγαπητοί προσκεκλημένοι,

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καπνίσματος, βρισκόμαστε σήμερα εδώ για να αναδείξουμε τη σημασία της συλλογικής προσπάθειας απέναντι σε ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα δημόσιας υγείας: το κάπνισμα. Η αντιμετώπισή του αποτελεί ευθύνη όλων μας — της Πολιτείας, των επαγγελματιών υγείας, των οργανωμένων φορέων και των πολιτών. Μέσα από συντονισμένες δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, οφείλουμε να ενισχύσουμε τις προσπάθειές μας, ώστε να διασφαλίσουμε ένα μέλλον απαλλαγμένο από καπνό και νικοτίνη για τις επόμενες γενιές.

Το κάπνισμα, με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), αποτελεί το υπ' αριθμό ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας διεθνώς, έχοντας ως αποτέλεσμα εκατομμύρια θανάτους κάθε χρόνο σε παγκόσμια βάση, οι οποίοι μπορούν να προληφθούν. Υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 40 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας 13–15 ετών χρησιμοποιούν σήμερα κάποιο προϊόν καπνού, ενώ 15 εκατομμύρια έφηβοι κάνουν χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου. Η εκστρατεία καλεί κυβερνήσεις, οργανισμούς και κοινωνία των πολιτών να ενισχύσουν τα μέτρα προστασίας των νέων και να προωθήσουν ένα μέλλον χωρίς καπνό και νικοτίνη (WHO,2025).

Η φετινή εκστρατεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του καπνίσματος, 2026, με θέμα: **«Αποκαλύπτοντας τη γοητεία: αντιμετωπίζοντας τον εθισμό στη νικοτίνη και τα προϊόντα καπνού»**, εστιάζει στις πρακτικές που χρησιμοποιεί η βιομηχανία καπνού για να προσελκύσει παιδιά και εφήβους μέσω αρωμάτων, ελκυστικής συσκευασίας και διαφήμισης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) ως ο Ανώτατος συντονιστικός φορέας της Κύπρου στον τομέα των νόμιμων και παράνομων ουσιών εξάρτησης,

ενώνει και φέτος τη φωνή της με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας αλλά και όλους τους συνεργάτες της, στην κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπιση του καπνίσματος. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των νέων σχετικά με τις βλαβερές επιδράσεις των καπνικών προϊόντων και η προστασία τους από τις παρεμβάσεις της καπνοβιομηχανίας.

Η καπνοβιομηχανία στοχεύει συστηματικά τη νεολαία, επιδιώκοντας να αντικαταστήσει τους καταναλωτές που χάνει είτε λόγω διακοπής του καπνίσματος είτε λόγω θανάτων που σχετίζονται με αυτό. Για τον σκοπό αυτό, επενδύει σε ελκυστικά προϊόντα, σύγχρονες διαφημιστικές πρακτικές και έντονη παρουσία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, επηρεάζοντας ιδιαίτερα παιδιά και εφήβους.

Όσον αφορά την Κύπρο:

Τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΑΑΕΚ από την Έρευνα γενικού πληθυσμού (ΑΑΕΚ, 2023) αναδεικνύουν τη διαχρονική σταθερότητα στην ηλικία έναρξης του καπνίσματος (18 έτη). Περίπου 4 στους δέκα καπνιστές (38%) αναφέρουν ότι έχουν καπνίσει ηλεκτρονικό τσιγάρο κατά τον τελευταίο μήνα. Τα υψηλότερα ποσοστά χρήσης έχουν αναφερθεί από νέους 15-34 ετών.

Αναφερόμενοι στα νέα καπνικά προϊόντα, όπως τα ηλεκτρονικά τσιγάρα, αυτά περιέχουν επιβλαβή και τοξικές ουσίες. Οι κύριες ουσίες που εντοπίστηκαν στα υγρά και τα αερολύματα των ηλεκτρονικών τσιγάρων περιλαμβάνουν νικοτίνη, διαλύτες-φορείς μέταλλα, αρωματικούς υδρογονάνθρακες (PAHs), αρωματικές ουσίες, αλκαλοειδή του καπνού και φάρμακα. Τα προϊόντα ατμίματος μπορεί να περιέχουν επίσης επιβλαβείς χημικές ουσίες που δεν αναφέρονται στη συσκευασία και έτσι ο χρήσης δεν γνωρίζει τι καταναλώνει.

Σημαντικό να αναφερθεί ότι το άτμισμα μπορεί να προκαλέσει εθισμό. Συγκεκριμένα η νικοτίνη που καταναλώνεται κατά το άτμισμα, μπορεί να προκαλέσει αλλαγές στον εγκέφαλο οι οποίες κάνουν τους ανθρώπους, ιδίως τους νέους, να επιθυμούν περισσότερη νικοτίνη. Μέχρι περίπου την ηλικία των 25 ετών, ο εγκέφαλος εξακολουθεί να αναπτύσσεται και κάθε φορά που μια νέα συμπεριφορά ή δεξιότητα μαθαίνεται, δημιουργείται μια ισχυρότερη σύνδεση. Ο εθισμός είναι μια συμπεριφορά που μαθαίνεται, πράγμα που σημαίνει ότι οι νέοι άνθρωποι είναι πιο ευάλωτοι σε αυτόν.

Όσον αφορά τη χρήση ναργιλέ, η νομοθεσία είναι σαφής: πρόκειται για καπνικό προϊόν και απαγορεύεται η πώληση ή η διάθεσή του σε άτομα κάτω των 18 ετών. Η χρήση του από νέους συνδέεται με διάφορους παράγοντες, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν λανθασμένες αντιλήψεις ότι είναι λιγότερο επιβλαβής από το τσιγάρο. Ωστόσο, ο καπνός του ναργιλέ είναι εξίσου τοξικός, καθώς περιέχει υψηλές συγκεντρώσεις επιβλαβών ουσιών, όπως μονοξείδιο του άνθρακα, βαρέα μέταλλα και καρκινογόνες ενώσεις, ενώ το νερό δεν φιλτράρει τις τοξικές ουσίες όπως συχνά πιστεύεται.

Για να ενισχύσουμε λοιπόν ακόμη περισσότερο τις συντονισμένες δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου και το Υπουργείο Υγείας ανακοινώνουν σήμερα μια σειρά κοινών πρωτοβουλιών:

- **Πρώθηση νέας δράσης στα σχολεία Μέσης και Τεχνικής εκπαίδευσης με τη συνεργασία του Υπουργείου Υγείας και Παιδείας**

Σκοπός της δράσης αυτής είναι, μέσα από μια «λίστα βασικών σημείων παρατήρησης», να καταγράφεται κατά πόσο η διεύθυνση και το προσωπικό της σχολικής μονάδας εφαρμόζουν συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης, αγωγής υγείας και εποπτείας στο σχολικό περιβάλλον. Το συγκεκριμένο εργαλείο θα λειτουργεί καθοδηγητικά, αναδεικνύοντας τις πρακτικές και τα μέτρα που θα πρέπει να εφαρμόζονται, ώστε κάθε σχολικός χώρος να λειτουργεί ως ένας πραγματικά «χώρος απαλλαγμένος από κάθε καπνικό προϊόν». Το έντυπο θα συμπληρώνεται και θα υπογράφεται από κοινού από τη Διεύθυνση της σχολικής μονάδας και τον/τη Σχολίατρο ή Επισκέπτη/τρια Υγείας που επισκέπτεται το σχολείο. Θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικό τον ρόλο του/της Σχολιάτρου και του/της Επισκέπτη/τριας Υγείας στη διαδικασία αυτή, καθώς μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην προαγωγή της υγείας μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Το έντυπο θα αποστέλλεται στην ΑΑΕΚ, ενώ σε μεταγενέστερο στάδιο υπάρχει πρόθεση να αναδειχθούν και να δημοσιοποιηθούν «καλά παραδείγματα άκαπνων σχολείων». Η εφαρμογή της δράσης αναμένεται να ξεκινήσει με τη νέα σχολική χρονιά, μετά την έκδοση σχετικής εγκυκλίου από το Υπουργείο Παιδείας προς όλες τις σχολικές μονάδες.

- **Έκδοση Οδηγού με τις Κλινικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Διακοπή του καπνίσματος.**

Η ΑΑΕΚ έχει προχωρήσει στην ανάπτυξη κλινικών κατευθυντήριων γραμμών για την πρόωση της διακοπής του καπνίσματος η οποία είναι βασιζόμενη στην ενδεδειγμένη

θεραπεία βάσει επιστημονικών στοιχείων και βέλτιστων πρακτικών. Η αναγκαιότητα ύπαρξης αυτών των οδηγιών ορίζεται στη Σύμβαση Πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ.) για τον Έλεγχο του Καπνού (FCTC). Μέσα από τις οδηγίες αυτές, θα δίνεται η δυνατότητα εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας ενώ, θα αποτελέσει έναυσμα για τη δημιουργία νέων προγραμμάτων πρόληψης και θεραπείας. Να αναφερθεί ότι οι κλινικές κατευθυντήριες γραμμές βρίσκονται προς άμεση διάθεση σε όλους τους εμπλεκόμενους, στον τομέα διακοπής του καπνίσματος προς αξιοποίηση τους.

- **Πρωώθηση της τροποποίησης της νομοθεσίας που αφορά στη συμπερίληψη των μη νικοτινούχων προϊόντων**

Τα προϊόντα/συσσκευές που δεν περιέχουν νικοτίνη δεν εμπίπτουν στους ορισμούς όπως αυτοί περιέχονται στον Περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχο του Καπνίσματος) Νόμο του 2017, γιατί για να εμπίπτει κάποιο προϊόν στον ορισμό του ηλεκτρονικού τσιγάρου θα πρέπει να περιέχει νικοτίνη ή καπνό όπως αυτός ορίζεται από τον νόμο, κάτι που ελλείπει από ορισμένες ηλεκτρονικές συσκευές. Ενώ ο Ν.24(Ι)/2017 έχει ενσωματώσει τις πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τη ρύθμιση των ηλεκτρονικών τσιγάρων που περιέχουν νικοτίνη, αφήνει ανοικτό τον τρόπο ρύθμισης των ηλεκτρονικών τσιγάρων που δεν περιέχουν νικοτίνη, στα κράτη μέλη.

Στη βάση των πιο πάνω, και επειδή η χρήση προϊόντων χωρίς νικοτίνη από ανήλικα άτομα ενέχει σοβαρότατους κινδύνους για τη δημόσια υγεία, η ΑΑΕΚ σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και τους εμπλεκόμενους φορείς, προωθεί την εισήγηση της για επέκταση του πεδίου εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας σε ηλεκτρονικά υγρά που δεν περιέχουν νικοτίνη.

- **Δράση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του καπνίσματος**

Στις 31 Μαΐου 2026 η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, θα πραγματοποιήσουν για δεύτερη συνεχή χρονιά, στο εμπορικό κέντρο 'Nicosia Mall', δράση ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού, αναφορικά με τη χρήση καπνικών προϊόντων. Στην εκδήλωση θα διατίθεται ενημερωτικό υλικό, ενώ παράλληλα θα πραγματοποιούνται μετρήσεις μονοξειδίου του άνθρακα σε καπνιστές.

Κλείνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η ΑΑΕΚ θα συνεχίσει, σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, τις προσπάθειες για

ουσιαστική ενίσχυση και αναβάθμιση των παρεμβάσεων που προβλέπονται στην Εθνική Στρατηγική. Στόχος μας είναι η αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας, η ενίσχυση της πρόληψης και της θεραπείας του καπνίσματος, καθώς και η προστασία της δημόσιας υγείας, έχοντας πάντοτε στο επίκεντρο τον άνθρωπο και την ποιότητα ζωής του.

Σας ευχαριστώ